

УДК 349.3

## ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИПЛАТИ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ У РАЗІ ЗАГИБЕЛІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ

*Світлана Синчук\*, Божена Оліярник\*\**

*\*Львівський національний університет імені Івана Франка,  
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,  
e-mail: synchuksvit@gmail.com  
ORCID ID: 0000-0003-2711-5919*

*\*\*Львівський національний університет імені Івана Франка,  
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,  
e-mail: bozhena.oliyarnyk@gmail.com  
ORCID ID: 0000-0005-6054-184X*

Присвячено комплексному аналізу нормативно-правового регулювання порядку призначення та виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі військовослужбовця, що насамперед є складовим елементом системи соціального забезпечення осіб, пов'язаних з проходженням військової служби. Досліджено колізійні аспекти чинного законодавства, а також особливості правосуб'єктності членів сім'ї військовослужбовця у відповідних правовідносинах. Проведено правовий аналіз законодавчих норм, що забезпечують механізм призначення грошової допомоги, визначення кола суб'єктів, які мають право на її отримання, та умов, за яких можливе призначення або ж відмова у призначенні такої допомоги. Особливу увагу зосереджено на правовій природі одноразової грошової допомоги, її зв'язку із загальними принципами соціального забезпечення та спеціальними гарантіями, передбаченими для військовослужбовців та членів їхніх сімей. Розглянуто умови призначення виплати особам, що не перебувають у шлюбі та правомірності рішень уповноважених органів щодо відмови у призначенні. Виявлено законодавчі прогалини, що призводять до нерівності в доступі до соціальних гарантій та створюють правову невизначеність для членів сімей загиблих військовослужбовців. Акцентовано на необхідності удосконалення законодавчих норм з метою усунення суперечностей та забезпечення єдності в правозастосовній діяльності з питань соціального захисту військовослужбовців, зокрема у визначенні кола осіб, які є членами їхніх сімей.

**Ключові слова:** соціальний захист, юридичний механізм забезпечення права, отримувач соціальної виплати/допомоги, члени сім'ї, судова практика.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2025.80.265>

**Постановка проблеми.** Належний юридичний механізм забезпечення соціального захисту військовослужбовців та членів їхніх сімей є одним із фундаментальних завдань державної політики в соціальній сфері та питанням національної безпеки нашої держави. Повне та якісне законодавче регулювання правових умов, підстав та процедур реалізації права на соціальні виплати, пов'язані із проходженням військової служби, є запорукою належної правозастосовної практики. Одним із ключових заходів державної підтримки у випадку загибелі військовослужбовця є виплата одноразової грошової допомоги членам його сім'ї, що слугує частковою компенсацією втрати годувальника та забезпечення мінімальних соціальних гарантій для осіб, які втратили близьку людину внаслідок виконання ним військового обов'язку.

---

© Синчук С., Оліярник Б., 2025

Відтак вивчення проблем нормативного врегулювання та судової практики з питань виплати такої одноразової грошової допомоги може бути корисним для підвищення їх ефективності.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблематика соціального захисту військовослужбовців в умовах сьогодення нашої держави щораз більше перебуває у фокусі наукових досліджень різних спрямувань. Галузеві напрацювання (соціально-правові розвідки) представлені у працях П. Д. Пилипенка, В. Я. Бурака [1], О. О. Гірник [2], О. Є. Луценко [3], А. О. Сидоренко, О. Г. Середи, О. М. Ярошенка [4], О. П. Сайнецького [5], О. О. Пономаренко, О. О. Коваленко [6]. Водночас законодавче впровадження нових видів соціальних виплат/допомог/компенсацій актуалізують дослідження їх сутності, правової природи, процедур застосування тощо.

**Метою статті є з'ясування правового механізму надання одноразової грошової допомоги у випадку загибелі військовослужбовця як складової державної політики їх службового соціального захисту.**

**Виклад основних досліджень.** В основі реалізації права військовослужбовця на соціальний захист – конституційний обов'язок держави щодо посиленого його забезпечення, пов'язаного з виконанням ним (військовослужбовцем) обов'язку із захисту суверенітету та територіальної незалежності держави. На цьому, зокрема, наголошено у Рішенні Конституційного Суду України із справи про посилений соціальний захист військовослужбовців [7]. В іншому своєму рішенні орган конституційної юрисдикції визначає такий соціальний захист спеціальним, правові підстави та умови якого повинні враховувати особливі умови праці (служби), характер, складність та значущість служби, ступінь відповідальності та обмеженість конституційних прав [8]. На нашу думку, з урахуванням об'єктивних чинників, що детермінують специфіку, зумовлену професійною діяльністю, такий підхід держави в питаннях соціального захисту даної категорії осіб є обґрунтованим.

Традиційно доктрина права соціального захисту визнає рівноправним суб'єктом права на підтримку за спеціальними програмами членів сім'ї /сім'ю військовослужбовців. Відзначимо, що суб'єктами гарантованого соціального захисту є члени сімей військовослужбовців, про що свідчить, наприклад, положення Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (надалі – Закон 2011-ХІІ). Згідно з преамбулою Закону 2011-ХІІ його норми відповідно до Конституції України визначають основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їхніх сімей, встановлюють єдину систему спеціального соціального та правового захисту, гарантує військовослужбовцям та членам їх сімей в ... соціальній ... сферах сприятливі умови для реалізації їх конституційного обов'язку ...[9].

У рішенні № 5-рп/99 Конституційний Суд України надав тлумачення поняття «члена сім'ї» військовослужбовця, встановлюючи, що такими є особи, які перебувають із суб'єктом права у правовідносинах, природа яких визначається: кривими/родинними зв'язками або шлюбними відносинами; постійним проживанням з військовослужбовцем; веденням із ним спільного господарства. Тож додатковими умовами для визначення приналежності до сім'ї військовослужбовця (поза близькими родичами) у сфері їх соціального захисту є наявність факту постійного проживання і ведення з ним спільного господарства [10]. Аналізуючи таке рішення, можна констатувати, що воно базується на комплексному підході до визначення кола членів сім'ї та містить і формально-юридичні ознаки (кривна спорідненість або шлюбний зв'язок), і фактичні (спільне проживання, ведення спільного господарства тощо) характеристики. В рішенні присутня концепція фактичного сімейного зв'язку,

що забезпечує справедливий підхід для дефініції члена сім'ї як суб'єкта права на спеціальні соціально-правові гарантії осіб, котрі фактично виконують функції членів сім'ї, проте не мають формалізованого юридичного статусу.

Сьогодні в Україні гостро на часі постало питання одноразових соціальних виплат як одного із видів соціального захисту членів сім'ї/родини у випадку втрати годувальника – військовослужбовця. Такою, відповідно до ч. 1 ст. 16 Закону 2011-ХІІ є гарантована державою одноразова грошова виплата (надалі – ОГД) [9].

Аналіз законодавства свідчить, що розмір ОГД є неоднаковим та передусім залежить від обставин загибелі військовослужбовця як основного суб'єкта права на соціальний захист у відповідному правовому механізмі. Зокрема, у разі смерті військовослужбовця, безпосередньо пов'язаної з виконанням обов'язків з оборони держави, розмір ОГД відрізнятиметься від виплати у разі загибелі особи під час проходження військової служби не в бойових умовах.

Законодавчо передбачені обставини, за яких ОГД може не призначатися. Так, відповідно до ч. 2 ст. 3 Закону 2011-ХІІ право на таку виплату втрачають члени сімей військовослужбовців, які загинули/померли під час проходження військової служби/зборів внаслідок вчинення ними кримінального/адміністративного правопорушення, або якщо загибель/смерть військовослужбовця настали внаслідок вчинення ними дій у стані алкогольного, наркотичного або токсичного сп'яніння, чи є наслідком навмисного заподіяння військовослужбовцем собі ушкодження [9]. Із зазначеного питання (щодо законності відмови у призначенні та виплаті ОГД у разі загибелі/ смерті військовослужбовця) вже є правовий висновок Верховного Суду, де наголошено, що таке обмеження є правомірним лише за умови, що доведено факт вчинення військовослужбовцем дій у стані алкогольного сп'яніння, а також якщо його смерть є наслідком вчинення дій ним самим (а не іншою особою) у такому стані [11].

Правовий механізм призначення та виплати ОГД базується на Законі 2011-ХІІ [9], постановах Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, призваних на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві» від 25.12. 2013 р. № 975 [12] (надалі – Постанова № 975) та «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» від 28.02.2022 р. № 168 [13] (надалі – Постанова № 168), а також Наказі Міністерства Оборони України від 25.01. 2023 р. № 45 (надалі – Наказ № 45) [14].

Постанова № 168 визначає розмір ОГД (15 млн гривень) та правові умови, за яких вона може бути виплачена у повному обсязі, а саме: загибель військовослужбовця у період воєнного стану під час захисту Батьківщини, участі у бойових діях або забезпеченні здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії, якщо така загибель настала безпосередньо в районах ведення (здійснення) воєнних дій, зокрема на тимчасово окупованій території України, між позиціями сил оборони та позиціями військ держави-агресора, території держави-агресора, у період здійснення зазначених заходів, або не пізніше ніж через один рік після поранення (контузії, травми, каліцтва) [13].

Призначення та розмір ОГД у разі настання смерті військовослужбовця через виконання обов'язків військової служби або загибелі військовозобов'язаного/резервіста призваного на навчальні (або перевірочні) або спеціальні збори, регулюється

Постановою № 975 [12]. Розмір такої виплати становить 500- / 750-кратний прожитковий мінімум для працездатних осіб і залежить від обставин загибелі/ смерті військовослужбовця.

Постанова Кабінету Міністрів України № 714 від 18.06.2024 р. новелізувала норми чинних нормативних актів [15], надаючи можливість військовослужбовцям, скласти особисте розпорядження/змінити його згодом на випадок власної загибелі та визначити право осіб на ОGD та обсяг права кожного із членів сім'ї у відсоткових частках. Одночасно розмір обов'язкової частки ОGD у межах законодавства в розмірі 50% залишається незмінною гарантією для малолітніх, неповнолітніх, повнолітніх непрацездатних дітей, непрацездатних вдови (вдівця) та непрацездатних батьків загиблого. За відсутності особистого розпорядження діють чинні норми, зокрема ч. 4 ст. 16-1 Закону 2011-ХІІ, де передбачено осіб, які у змозі скористатися правом на ОGD за прикладами правил цивільно-правового спадкування [9].

Відзначимо, що на практиці виникає чимало проблемних питань, пов'язаних із реалізацією права членів сім'ї військовослужбовців на ОGD, про що свідчить аналіз рішень Верховного Суду. Зокрема, у Постанові від 10.05.2024 р. у справі № 440/6725/23 Верховний Суд обґрунтував висновок щодо права дитини загиблого військовослужбовця на отримання ОGD [16]. Позивачка, в інтересах малолітнього сина загиблого військовослужбовця, звернулася до обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки із заявою щодо виплати ОGD, передбаченої п. 2 Постанови № 168. З огляду на період народження сина, суб'єкт прийняття рішення – відповідач відмовив у призначенні ОGD з огляду на факт, що дитина народилася після загибелі військовослужбовця. Як видається, у рішенні Верховного Суду було підставно використано доктринальні положення про соціальну функцію компенсаційних виплат у разі втрати годувальника, яка сьогодні є фундаментальною у всіх правовідносинах соціальної природи. Було зазначено, що за юридичними властивостями ОGD у разі загибелі/ смерті військовослужбовця має компенсаторний характер та спрямована матеріально підтримати, наскільки це можливо, членів сім'ї (батьків, дітей, дружину) та утриманців загиблого військовослужбовця після втрати близької людини (годувальника). Тому виключення з кола осіб, які мають право на отримання допомоги, а також дитини військовослужбовця з підстав дати їй народження не відповідає змісту і меті закону. Відтак право дитини було забезпечене через визначення матері як законного представника бути суб'єктом права на звернення за відповідними соціальними виплатами в інтересах дитини.

Процедурні гарантії визначено Порядком і умовами призначення та виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) військовослужбовців Збройних Сил України в період дії воєнного стану (Наказ № 45) [14]. Право на ОGD у законодавчо визначеного кола осіб виникає з дня загибелі військовослужбовця, вказаного у свідоцтві про смерть, та може бути реалізоване протягом 3 років з моменту його виникнення. Відзначимо, що набуття правосуб'єктності фактичним подружжям, насамперед, буде пов'язане не лише з отримання свідоцтва про смерть військовослужбовця, а й з безпосереднім встановленням факту проживання однією сім'єю без шлюбу в порядку цивільного судочинства.

Розглядаючи судову практику щодо питання призначення та виплати ОGD відзначимо ще декілька проблемних аспектів. У першому прикладі особа звернулася до Суду з позовом щодо визнання протиправним дії/бездіяльності військової частини Національної гвардії України з питання не призначення та не виплати їй ОGD у розмірі, передбаченому п. 2 Постанови № 168 як члену сім'ї загиблого – її сина військовослужбовця, який помер від вогнепального поранення несумісного з життям

під час виконання бойових завдань [17]. Їй було відмовлено з огляду на місце проживання, оскільки вона проживала на території, на яку поширювався режим, передбачений Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [18]. А відповідно до ч. 1 ст. 4 зазначеного Закону України правовий режим тимчасово окупованої території передбачає особливий порядок забезпечення прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території. Вирішуючи справу, суд вірно наголосив, що така обставина, як проживання особи на тимчасово окупованій території України, не є підставою для відмови в реалізації права на ОГД у розумінні Постанови № 168 [13] та Порядку та умов № 484 [19]. Наведений приклад засвідчує реалізацію у правозастосуванні принципу всезагальності права на соціальний захист, одним з елементів якого є заборона обмеження реалізації права особою з огляду на місце її проживання.

Інша справа, який використаємо для демонстрації, зумовлена відмовою виплатити отримувачу весь розмір ОГД одним платежем у повній сумі. Так, особа звернулася із заявою про призначення та виплату ОГД через смерть її сина. Впродовж трьохмісячного строку, встановленого абз. 5 п. 22 Порядку, затвердженого Постановою № 975 [12]. Їй було призначено ОГД у розмірі 15 млн грн, яку виплачували частинами, що суб'єкт звернення вважала порушенням права та звернулася за захистом. Верховний Суд дійшов висновку, що станом на 22.12. 2022 р. чинними актами законодавства не було передбачено поетапного нарахування особам таких виплат [20]. Тож констатував відсутність будь-яких законних правових підстав для, так званого розтермінування з боку держави проведення соціальної виплати та визнав факт порушення права отримувачки ОГД у процедурі виплати.

Науковий інтерес становить практика судів у питаннях розмежування законодавчих понять «загибель» та «смерть», що є однією із ключових обставин у визначенні суми виплати ОГД. У положеннях Закону № 2011-ХІІ застосовують обидва терміни як тотожні – «загибель (смерть)». Проте використовувані поняття все ж не є тотожними за змістом. Згідно із судовою практикою, будь-яка загибель особи передбачає припинення життя внаслідок впливу зовнішніх чинників стрімкої дії (вибух, постріл, удар, дія хімічних речовин), які не сумісні із життям та не залишають людині шансу вижити. Натомість, смерть є ширшим за сутністю поняттям, характеризує припинення життя через захворювання, які викликають «збої» в функціонуванні (роботі) внутрішніх органів людини, що забезпечують її життєдіяльність або ж за обставин загибелі особи. Якщо ці «збої» були викликані пораненням (контузією, травмою, каліцтвом), отриманими під час захисту Батьківщини, то розмір допомоги визначено на рівні 15 млн грн [21].

**Висновок.** Право на ОГД членів сім'ї військовослужбовця є складовою їхнього соціального захисту, який гарантується сукупно ст.ст. 17, 46 Конституції України. Відтак побудова ефективного механізму із реалізації цього права є складовою позитивного обов'язку нашої держави. Водночас, як свідчить аналіз судової практики, чимало питань, пов'язаних із реалізацією цього права та висвітлених у дослідженні, потребують законодавчого врегулювання.

#### Список використаних джерел

1. Пилипенко П. Д., Бурак В. Я. Деякі аспекти спеціального соціального захисту військовослужбовців та осіб, прирівняних до них. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 84. Ч. 2. С. 118–125. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/-article/view/311885/303031>.
2. Пилипенко П. Д., Гірник О. О. Члени сім'ї військовослужбовця як суб'єкт права на соціальний захист: деякі практичні проблеми законодавчого регулювання. *Електронне*

- наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2024. № 3. С. 221–224. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/06/39.pdf>.
3. Луценко О. Є. Правові нюанси реалізації членами сімей військовослужбовців права на житлово-комунальні пільги. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2024. Вип. 81. Ч. 1. С. 337–342. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/03/56.pdf>.
  4. Сидоренко А. О., Серета О. Г., Ярошенко О. М. Сім'я військовослужбовця як особливий суб'єкт соціального захисту : актуальні теоретичні і практичні питання : монографія / за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків : Право, 2025. 256 с.
  5. Сайнецький О. П. Зміст та особливості соціального забезпечення військовослужбовців як правового явища. *Митна справа*. 2013. № 5 (89). С. 204–209. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms\\_2013\\_5%282.2%29\\_37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_5%282.2%29_37).
  6. Пономаренко О. О., Коваленко О. О. Соціальний захист осіб із сімейними обов'язками, які є поліцейськими: проблеми визначення суб'єктів на соціальний захист. *Право. UA*. 2023. № 1. С. 219–225. URL: <http://pravo.unescosocio.in.ua/archive/2023-1>. [https://pravo.unesco-socio.in.ua/wpcontent/uploads/archive/Pravo-ua-2023-1/Pravo\\_ua\\_2023\\_1\\_219.pdf](https://pravo.unesco-socio.in.ua/wpcontent/uploads/archive/Pravo-ua-2023-1/Pravo_ua_2023_1_219.pdf).
  7. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України від 06.04.2022 № 1-р(II)/2022 у справі за конституційною скаргою Поліщука С. О. щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 статті 163 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (справа про посилення соціального захисту військовослужбовців). 282 Соціальні права. Виклики воєнного часу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-22#top>.
  8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Сердюка Вадима Леонідовича щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 63 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 13 травня 2015 року № 4-рп.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-15#Text>.
  9. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. (15). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
  10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Служби безпеки України, Державного комітету нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України, Міністерства фінансів України щодо офіційного тлумачення положень пункту 6 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», частин четвертої і п'ятої статті 22 Закону України «Про міліцію» та частини шостої статті 22 Закону України «Про пожежну безпеку» (справа про офіційне тлумачення терміна «члена сім'ї») від 03 червня 1999 року № 5-рп/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-99#Text>.
  11. Постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 18 березня 2024 року у справі № 120/13997/21-а. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117729907>.
  12. Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, призваних на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2013 р. № 975. *Офіційний вісник України*. 24 січ. (№ 6). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2013-п#Text>.
  13. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'я під час дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів

- України від 28 лютого 2022 р. № 168. *Офіційний вісник України*. 2022. (№ 25). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-п#Text>.
14. Про затвердження Порядку і умов призначення та виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) військовослужбовців Збройних Сил України в період дії воєнного стану : Наказ Міністерства Оборони України від 25.01.2023 р. № 45. *Офіційний вісник України*. 31 січ. (№ 8). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0176-23#Text>.
  15. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2013 р. № 975 і від 28 лютого 2022 р. № 168 : Постанова від 18 червня № 714. *Урядовий кур'єр*. 20 черв. (№ 125). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/714-2024-п#Text>.
  16. Постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 10 травня 2024 у справі № 440/6725/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118962318>.
  17. Рішення Запорізького окружного адміністративного суду від 12.07.2024 у справі № 280/4115/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120374667>.
  18. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII. *Голос України*. 26 квіт. (№ 83). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>.
  19. Про затвердження Порядку та умов виплати одноразової грошової допомоги, установлені пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» в Національній гвардії України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09.08.2022 р. № 484. *Офіційний вісник України*. 30 серп. (№ 67). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0940-22#Text>.
  20. Постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 23.07.2024 року у справі № 280/3308/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120634376>.
  21. Рішення Запорізького окружного адміністративного суду від 12.07.2024 у справі № 280/-3845/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120374667/>.

## References

1. Pylypenko, P. D., Burak V. Ya. (2024). Deyaki aspekty spetsial'noho sotsial'noho zakhystu viys'kovosluzhbovtiv ta osib, pryivnyanykh do nykh. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho Natsional'noho Universytetu*, 84 (2), 118–125. Retrieved from <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/311885/303031>.
2. Pylypenko, P. D., Hirnyk, O. O. (2024). Chleny sim'i viys'kovosluzhbovtiv yak sub'iekt prava na sotsial'nyy zakhyst: deyaki praktychni problemy zakonodavchoho rehulyuvannya. *Elektronne naukove vydannya «Analitychno-porivnyal'ne pravoznavstvo»*, 3, 221–224. Retrieved from <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/06/39.pdf>.
3. Lutsenko, O. Ye. (2024). Pravovi nyuansy realizatsiyi chlenamy samey viys'kovosluzhbovtiv prava na zhytlovo-komunal'ni pil'hy. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho Natsional'noho Universytetu. Seriya PRAVO*, 81 (1), 337–342. Retrieved from <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/03/56.pdf>.
4. Sydorenko, A. O., Sereda, O. H., Yaroshenko, O. M. (2025). Sim'ya viys'kovosluzhbovtiv yak osoblyvyi sub'iekt sotsial'noho zakhystu: aktual'ni teoretychni i praktychni pytannya : monohrafiya / za zah. red. O. M. Yaroshenko. Harkiv : Pravo.
5. Saynets'kyi, O. P. (2013). Zmist ta osoblyvosti sotsial'noho zabezpechennya viys'kovosluzhbovtiv yak pravovoho yavishcha. *Mytna sprava*, 5 (89), 204–209. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms\\_2013\\_5%282.2%29\\_37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_5%282.2%29_37).

6. Ponomarenko, O. O., Kovalenko, O. O. (2023). Sotsial'nyy zakhyst osib iz simeynymy obovyazkamy, yaki ye politsiyskymy: problemy vyznachennya sub'yektiv na sotsial'nyy zakhyst. *Pravo. UA*, 1, 219–225. Retrieved from [http://pravo.unescosocio.in.ua/archive/2023-1.https://pravo.unesco-socio.in.ua/wpcontent/uploads/archive/Pravo-ua-2023-1/Pravo\\_ua\\_2023\\_1\\_219.pdf](http://pravo.unescosocio.in.ua/archive/2023-1.https://pravo.unesco-socio.in.ua/wpcontent/uploads/archive/Pravo-ua-2023-1/Pravo_ua_2023_1_219.pdf).
7. *Rishennya Druhoho senatu Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy vid 06.04.2022 № 1-r(II)/2022 u spravi za konstytutsiynoyu skarhoyu Polishchuka S. O. shchodo vidpovidnosti Konstytutsiyi Ukrainy (konstytutsiynosti) punktu 4 statti 163 Zakonu Ukrainy «Pro sotsial'nyy i pravovyy zakhyst viys'kovosluzhbovtziv ta chleniv yikh sim'ye» (sprava pro posylenyy sotsial'nyy zakhyst viys'kovosluzhbovtziv)*, 282, *Sotsial'ni prava. Vyklyky voyennoho chasu*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-22#top>.
8. *Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiynym zvernennym hromadyanyna Serdyuka Vadima Leonidovycha shchodo ofitsiynogo tlumachennya polozhen' chastynti tretyoi statti 63 Zakonu Ukrainy «Pro pensiynye zabezpechennya osib, zvil'nykh z viys'kovoyi sluzhby, ta deyakykh inshykh osib» vid 13 travnya 2015 roku № 4-rp.2015*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-15#Text>.
9. Pro sotsial'nyy i pravovyy zakhyst viys'kovosluzhbovtziv ta chleniv yikh sim'ye : Zakon Ukrainy vid 20.12.1991 № 2011-XII. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 1992, (15). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
10. *Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiynym podannym Sluzhby bezpeky Ukrainy, Derzhavnoho komitetu naftovoyi, hazovoyi ta naftererobnoyi promyslovosti Ukrainy, Ministerstva finansiv Ukrainy shchodo ofitsiynogo tlumachennya polozhen' punktu 6 statti 12 Zakonu Ukrainy «Pro sotsial'nyy i pravovyy zakhyst viys'kovosluzhbovtziv ta chleniv yikh sim'ye», chastynti chetvertoyi i pyaty statti 22 Zakonu Ukrainy «Pro militsiyu» ta chastynti shostoyi statti 22 Zakonu Ukrainy «Pro pozheshnu bezpeku» (sprava pro ofitsiynye tlumachennya termina «chlenu sim'i») vid 03 chervnya 1999 roku № 5-rp/99*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-99#Text>.
11. Postanova Kasatsiynogo administratyvnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 18 bereznaya 2024 roku u spravi № 120/13997/21-a. *Yedyny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117729907>.
12. Pro zatverdzhennya Poryadku pryznachennya i vyplaty odnorazovoyi hroshovoyi dopomohy u razi zahybeli (smerti), invalidnosti abo chastkovoyi vtraty pratsyzdatnosti bez vstanovlennya invalidnosti viys'kovosluzhbovtziv, viys'kovozobov'yazanykh ta rezervistiv, pryznanykh na navchal'ni (abo pereviruchni) ta spetsial'ni zbori chy dlya prokhodzhennya sluzhby u viys'kovomu rezervi : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 hrudnya 2013 r. № 975. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy*. 24 sich. (№ 6). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2013-п#Text>.
13. Pytannya deyakykh vyplat viys'kovosluzhbovtziv, osobam ryadovoho i nachal'nits'koho skladu, politsiyskym ta yikh sim'ya pid chas diyi voyennogo stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 lyutoho 2022 r. № 168. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy*, 2022, 25. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-п#Text>.
14. Pro zatverdzhennya Poryadku i umov pryznachennya ta vyplaty odnorazovoyi hroshovoyi dopomohy u razi zahybeli (smerti) viys'kovosluzhbovtziv Zbroynykh Syl Ukrainy v period diyi voyennogo stanu : Nakaz Ministerstva Oborony Ukrainy vid 25.01.2023 r. № 45. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy*. 31 sich. (№ 8). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0176-23#Text>.
15. Pro vnesennya zmin do postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 hrudnya 2013 r. № 975 i vid 28 lyutoho 2022 r. № 168 : Postanova vid 18 chervnya № 714. *Uryadovyy kury'er*. 20 cherv. (№ 125). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/714-2024-п#Text>.
16. Postanova Kasatsiynogo administratyvnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 10 travnya 2024 u spravi № 440/6725/23. *Yedyny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118962318>.



17. Rishennya Zaporiz'koho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 12.07.2024 u spravi № 280/4115/24. *Yedyny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'*. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/120374667>.
18. Pro zabezpechennya prav i svobod hromadyan ta pravovyy rezhym na tymchasovo okupovani terytoriyi Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 15 kvitnya 2014 roku № 1207-VII. *Holos Ukrainy*. 26 kvit. (№ 83). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>.
19. Pro zatverdzhennya Poryadku ta umov vyplaty odnorazovoyi hroshovoyi dopomohy, ustanovaoyi punktom 2 postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 lyutoho 2022 roku № 168 «Pytannya deyakykh vyplat viys'kovosluzhbovtsyam, osobam ryadovoho i nachal'nits'koho skladu, politsiyskym ta yikh sim'yam pid chas diyi voyennogo stanu» v Natsional'niy hvardiyi Ukrainy : Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 09.08.2022 r. № 484. *Ofitsiyny visnyk Ukrainy*. 30 serp. (№ 67). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0940-22#Text>.
20. Postanova Kasatsiynogo administratyvnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 23.07.2024 roku u spravi № 280/3308/23. *Yedyny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'*. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/120634376>.
21. Rishennya Zaporiz'koho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 12.07.2024 u spravi № 280/3845/24. *Yedyny derzhavnyy reyestr sudovykh rishen'*. Retrieved from <https://reyestr-court.gov.ua/Review/120374667/>.

### LEGAL PROVISION OF THE PAYMENT OF A ONE-TIME MONEY ALLOWANCE IN THE EVENT OF THE DEATH OF A MILITARY SERVICEMAN

*Svitlana Synchuk\*, Bozhena Oliarnyk\*\**

\*Ivan Franko National University of Lviv,  
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,  
e-mail: [synchuksvit@gmail.com](mailto:synchuksvit@gmail.com)  
ORCID ID: 0000-0003-2711-5919

\*\*Ivan Franko National University of Lviv,  
1, Universytetska Str. Lviv, Ukraine, 79000,  
e-mail: [bozhena.oliarnyk@gmail.com](mailto:bozhena.oliarnyk@gmail.com)  
ORCID ID: 0000-0005-6054-184X

The article provides a comprehensive analysis of the legal framework governing the appointment and payment of a one-time monetary allowance in the event of a serviceman's death, as an integral element of the social security system for individuals linked to military service. It examines legislative collisions as well as the legal capacity of serviceman's family members within the corresponding legal relations. A legal analysis of the provisions regulating the mechanism for granting the allowance, the determination of eligible recipients, and the conditions for its approval or refusal, is conducted. Special attention is given to its legal nature, its connection to general social security principles, as well as the specific guarantees for servicemen and their families. The study considers the eligibility of de facto spouses and the lawfulness of decisions denying payments. It identifies legislative gaps that create inequality in access to social guarantees and legal uncertainty for the families of deceased servicemen. The need to refine legislation to eliminate inconsistencies and ensure uniformity in law enforcement is emphasised, particularly in defining family members' status.

*Keywords:* social protection, legal framework for the protection of rights, welfare recipient, family members, case law.

*Стаття: надійшла до редакції 16.03.2025  
прийнята до друку 22.05.2025*